

2 przeszłości ziem należących do Diecezji Częstochowskiej.

Ziemie, należące do Diecezji Częstochowskiej, w ciągu ubiegłych stuleci, dzieląc radosne i smutne losy naszej Ojczyzny, kilkakrotnie zmieniły przynależność diecezjalną.

Na czasów starej Rzeczypospolitej północna część Diecezji Częstochowskiej, mianowicie ziemia wieluńska i radomskowska, należała do archidiecezji gnieźnieńskiej, południowa zaś część razem z Częstochową i całą jej okolicą wchodziła w skład diecezji krakowskiej; jedynie księstwo Siewierskie do roku 1448 należało do książąt śląskich i do diecezji wrocławskiej.

W r. 1448 książę cieszyński Wacław odstąpił Siewierz z całym księstwem kardynałowi Zbigniewowi Oleśnickiemu za 6,000 grzywien; od tego roku aż do rozbiorów Polski także księstwo Siewierskie należało do diecezji krakowskiej.

Granicę między diecezją krakowską a gnieźnieńską określił historyk Jan Długosz w *Liber beneficiorum diocesis Cracoviensis*. Według Długosza granicę od śląska począwszy tworzyła rzeczka Liawarta, tak że Krzepice należały już do diecezji krakowskiej, potem granica szła rzeką Wartą aż do Mostowa, a w dalszym ciągu na północy od Przyrowa do rzeki Pilicy.

Po rozbiorach Polski w r. 1800 dekanaty: Siewierz, Częstochowę i Pilicę przejąłowo (do roku 1818) przyłączono do diecezji wrocławskiej, ale już w roku 1811 stanęła uгода między biskupami krakowskim i wrocławskim, na mocy której jurysdykcja nad wymienionymi dekanatami przeszła na biskupa krakowskiego.

Ostateczne rozgraniczenie diecezji Królestwa Polskiego przez Stolicę św. nastąpiło w roku 1818. Zagłębie Dąbrowskie dostało się napowrót pod zarząd biskupa krakowskiego i należało do kielecko-krakowskiej diecezji. Diecezją kielecką, utworzoną w roku 1805 na życzenie cesarza austriackiego, bullą „*Ex imposita nobis*“, została w roku 1818 zniesiona; zachodnią jej część wraz z Kielcami — przyłączono do diecezji krakowskiej. Północną część dzisiejszej diecezji częstochowskiej: mianowicie Częstochowę i ziemię wieluńską i radomską przyłączono do diecezji kujawskiej, od której odłączono Pomorze, położone w zaborze pruskim. Diecezja kujawska, będąca do tego czasu diecezją kujawsko-pomorską przez nowe rozgraniczenie stała się diecezją kujawsko-kaliską; do niej przez przeszło 100 lat należała północna część nowej teraz diecezji częstochowskiej.

W r. 1848 nastąpił znowu rozdział diecezji krakowskiej na część kielecką i krakowską. W Kielcach rządził odtąd administrator apostolski-biskup tą częścią diecezji kielecko-krakowskiej, która była położona w Królestwie Polskiem. W r. 1883 administratora apostolskiego w Kielcach zamianowano biskupem kieleckim tak, że od tego roku istnieje znowu samodzielna diecezja kielecka, w której skład wchodziło także Zagłębie Dąbrowskie.

Nowe warunki polityczne, stworzone po ostatniej wojnie, przez powstanie państwa polskiego, wymagały nowego rozgraniczenia diecezji polskich. Dokonał tego Ojciec św. Pius XI w bulli „*Vix dum Poloniae unitas*“ tworząc z wymienionych ziem diecezję częstochowską,